

17 Οκτ

Αρχ

/ Άγιος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο Μητροπολίτης Πάφου (1930-1947) και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Κύπρου (Ιούνιος-Ιούλιος 1947) Λεότιος υπήρξε μία από τις σημαντικότερες εκκλησιαστικές φυσιογνωμίες της Κύπρου των νεότερων χρόνων. Ανήλθε στον μητροπολιτικό θρόνο Πάφου το 1930, σε ηλικία μόλις τριάντα τεσσάρων ετών, σε μια εποχή ιδιαίτερα σημαντική για την πορεία του τήματος, που καθορίστηκε από το κίνημα των Οκτωβριανών του 1931 και την εξορία από την αποικιακή Κυβέρνηση των δύο εκ των τεσσάρων Αρχιερέων της Κυπριακής Εκκλησίας, Μητροπολιτών Κιτίου (1918-1937) Νικόδημου Μυλωνά και Κυρηναίας (1917-1947) Μακάριου Μυριανθέα.

Ο θάνατος στη συνέχεια του Αρχιεπισκόπου Κύπρου (1916-1933) Κυρίλλου Γ΄, το 1933, και α κολούθως του Νικόδημου Μυλωνά στην εξορία, το 1937, επιφόρτωσαν τον Λεόντιο με επιπρόσθετες ευθύνες στα ήδη αυξημένα καθήκοντά του στον τομέα της εκκλησιαστικής διοίκησης, αφού ανέλαβε διαδοχικά την τοποτηρητεία του αρχιεπισκοπικού θρόνου και του μητροπολιτικού θρόνου Κιτίου. Λόγω δε της ταραγμένης πολιτικής κατάστασης και των ανελεύθερων εκλογικών νόμων του 1937, που θέσπισαν οι Κυβερνώντες, οι θρόνοι αυτοί παρέμειναν κενοί, για να πληρωθεί πολύ αργότερα ο αρχιεπισκοπικός, τον Ιούνιο του 1947, με την εκλογή σε αυτόν του Λεοντίου. Απεβίωσε, όμως, τριάντα έξι μέρες αργότερα, σε ηλικία μόλις πενήντα ενός ετών, χωρίς να προλάβει να θέσει σε εφαρμογή τον μεγαλόπνοο σχεδιασμό του για την αναγέννηση της Κυπριακής

Εκκλησίας και τη συνακόλουθη συμβολή στην ευρύτερη διάδοση και ενίσχυση των ελληνικών γραμμάτων στο νησί.

Καθόλο το χρονικό διάστημα της αρχιερατείας του, ο Λεόντιος τέθηκε επικεφαλής του κινήματος των κατοίκων για εθνική δικαίωση, και ηγήθηκε τετραμελούς αντιπροσωπείας, η οποία μετέβη στην Αθήνα και στο Λονδίνο, στα τέλη του 1946 – αρχές του 1947, για να προωθήσει το ενωτικό αίτημα. Επίσης, αγωνίστηκε δυναμικά για να διατηρήσει το κύρος της Εκκλησίας και να αποτρέψει τον επιχειρούμενο κυβερνητικό παρεμβατισμό, γεγονός που συνέτεινε ώστε να εντοπιστεί με δικαστικά διατάγματα, τις περιόδους 1938-1939 και 1939-1940, εντός των δημοτικών ορίων της Πάφου. Υπήρξε διαπρεπής ρήτορας, από τους σημαντικότερους της πρόσφατης κυπριακής ιστορίας, και είχε το χάρισμα να συνεπαίρνει τον λαό, με αποτέλεσμα οι ομιλίες και τα διαγγέλματά του να συμβάλουν καθοριστικά στη διαμόρφωση των λαϊκών αντιλήψεων για ποικίλα ζητήματα και ειδικότερα του εθνικού.

Ο Λεόντιος εκπροσώπησε, επίσης, την Κυπριακή Εκκλησία στο Συνέδριο του Λάμπεθ στη βρετανική πρωτεύουσα (1930) , στη Δογματική Επιτροπεία των Εκκλησιών, που συνήλθε ξανά στο Λάμπεθ (1931), και στο Συνέδριο των Παλαιοκαθολικών στη Βόννη (1931). Ακόμη, έγραψε σημαντικά κείμενα για ιστορικά και άλλα θέματα, ορισμένα από τα οποία αναδημοσιεύονται στο Παράρτημα, ως ενδεικτικά της επιστημονικής του συγκρότησης και των αντιλήψεών του, και εξέδωσε μεγάλο αριθμό εγκυκλίων, που α να φέρονται, τόσο σε εκκλησιαστικά ζητήματα, όσο και σε πολλά άλλα, που απέρρεαν από τα δραματικά γεγονότα της εποχής, όπως τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Επίσης κυκλοφόρησε διαγγέλματα και πραγματοποίησε μεγάλο αριθμό ομιλιών, με τις οποίες παρενέβαινε στη δημόσια και στην εκκλησιαστική ζωή .

Όπως συμπεραίνεται από τα ανωτέρω, η μελέτη της εκκλησιαστικής, εθνικής και κοινωνικής δράσης του Λεοντίου έχει ξεχωριστή σημασία για την κατανόηση των εξελίξεων της νεότερης κυπριακής ιστορίας. Για τον σκοπό αυτό κρίθηκε αναγκαία

η συγγραφή μονογραφίας για τη ζωή του και μελετήθηκαν αρχειακές πηγές, καθώς και οι σημαντικότερες εφημερίδες και τα κύρια περιοδικά της εποχής, ώστε να εντοπιστούν οι σχετικές αναφορές για τις ποικίλες δραστηριότητές του .

Ευχαριστώ θερμά τον έγκριτο νομικό και πρώην Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων κ. Μάριο Ηλιάδη, τον ιατρό κ. Χρίστο Ηλιάδη, καθώς και την πρώην δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου κυρία Έφη Ηλιάδη Παπαδοπούλου, απογόνους της οικογένειας του αείμνηστου Αρχιεπισκόπου, για την πρωτοβουλία τους για τη συγγραφή του ανά χείρας έργου. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον κ. Μάριο Ηλιάδη και για την αμέριστη υποστήριξη και συνεργασία του σε όλα τα στάδια της έρευνας και εκπόνησης του παρόντος τόμου. Θερμές, επίσης, ευχαριστίες εκφράζω και προς τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομο Β΄ για την οικονομική συνδρομή του και για τον χαιρετισμό του. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω, ακόμη, στον Καθηγητή στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Σταύρο Σ. Φωτίου και στον Καθηγητή στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ιδίου Πανεπιστημίου κ. Πέτρο Παπαπολυβίου για την πολύτιμη συμβολή τους στην ολοκλήρωση της συγγραφής. Ευχαριστώ, τέλος, τον Αρχαιοφύλακα της Αρχιεπισκοπής Κύπρου κ. Κώστα Θεοδότου, για τη βοήθειά του κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Διαβάστε το βιβλίο [εδώ](#)

1 . Για τα κείμενα του Λεοντίου από την περίοδο που διετέλεσε Μητροπολίτης Πάφου και Αρχιεπίσκοπος Κύπρου, βλ. Ανδρέα Βίττη, Κλεις «Αποστόλου Βαρνάβα». (Επισήμου Περιοδικού της Εκκλησίας της Κύπρου) , Λευκωσία 1998, σ. 439-440.

2 . Για τον βίο του Λεοντίου δημοσιεύτηκαν κατά καιρούς διάφορα βιογραφικά σημειώματα. Για παράδειγμα βλ. P. M. Stephanides, Βιογραφικόν Λεξικόν Κύπρου - Cyprus who's who, Nicosia 1940, σ. 65• «Λεόντιος, Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης Κύπρου», Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 3ος (συμπλήρωμα), Αθήνα χ.χ., σ. 532• Ανδρέα Μιτσίδα, «Λεόντιος», Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 8ος, Αθήνα 1966, σ. 236• Ιωάννη Τσικνόπουλλου, Ιστορία της Εκκλησίας Πάφου, Λευκωσία 1971, σ. 106-109• Άντρου Παυλίδη, «Λεόντιος Αρχιεπίσκοπος», Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια, τ. 9ος, Λευκωσία 1988, σ. 21-28• Χρυσάνθου Χρυσάνθου, Αρχιεπίσκοπος Λεόντιος Α΄, Εκδόσεις «Ο Φιλελεύθερος», Λευκωσία 2003• Αριστείδη Κουδουνάρη, Βιογραφικόν Λεξικόν Κυπρίων 1800-1920, Λευκωσία 62010, σ. 303-304• «Λεόντιος, Αρχιεπίσκοπος Κύπρου», Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 11ος, Αθήνα 2013, σ. 74. Για αρκετά άλλα θα γίνει αναφορά στη συνέχεια.

Πηγή: churchofcyprus.org.cy